

**ČESKÁ REPUBLIKA
ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY**

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedy JUDr. Michala Mazance a soudců JUDr. Petra Příhody a Mgr. Jana Passera v právní věci žalobkyně O. P., zastoupené JUDr. Bohuslavem Novákem, advokátem v Jablonci nad Nisou, B. Němcové 46, 466 00 Jablonec nad Nisou, proti žalovanému Ministerstvu vnitra, poštovní schránka 21/OAM, 170 34 Praha 7, proti rozhodnutí ze dne 17. 4. 2003, čj. OAM-982/VL-07-K01-2003, v řízení o kasační stížnosti žalobkyně proti rozsudku Krajského soudu v Hradci Králové ze dne 9. 1. 2004, čj. 30 Az 58/2003-22

t a k t o :

- I. Kasační stížnost se zamítá.
- II. Žalobkyně nemá právo na náhradu nákladů řízení.
- III. Žalovanému se právo na náhradu nákladů řízení nepřiznává.
- IV. Odměna advokáta žalobkyně JUDr. Bohuslava Nováka se určuje částkou 1075 Kč. Tato částka bude vyplacena z účtu Nejvyššího správního soudu do 60 dnů od právní moci tohoto rozhodnutí.

O d ů v o d n ě n í :

Žalobou ze dne 5. 6. 2003 podanou včas u Krajského soudu v Hradci Králové žalobkyně napadla rozhodnutí žalovaného ze dne 17. 4. 2003, čj. OAM-982/VL-07-K01-2003, jímž jí nebyl udělen azyl podle § 12, § 13 odst. 1 a 2 a § 14 zákona č. 325/1999 Sb., o azylu, ve znění zákona č. 2/2002 Sb. Žalovaný současně rozhodl, že se na žalobkyni nevztahuje překážka vycestování ve smyslu § 91 citovaného zákona.

V žalobě proti tomuto rozhodnutí žalobkyně zejména namítala, že správní orgán v řízení o její věci porušil ustanovení § 3 odst. 3 správního řádu, neboť žádosti se nezabýval odpovědně a svědomitě, ustanovení § 3 odst. 4 správního řádu, neboť nevyšel ze spolehlivě zjištěného stavu věci a nevedl správní řízení tak, aby posílil

důvěru žalobkyně ve správnost jeho rozhodování, a ustanovení § 32 odst. 1 správního řádu, neboť nezjistil přesně a úplně skutečný stav věci a za tím účelem si neopatřil potřebné podklady pro rozhodnutí. Žalobkyně rovněž namítla porušení § 12 a § 91 zákona o azylu: domnívá se totiž, že v jejím případě byly naplněny zákonné podmínky pro udělení azylu podle § 12 zákona o azylu nebo alespoň pro vztažení překážky vycestování ve smyslu § 91 téhož zákona. Žalobkyně v žalobě také uvedla, že důvodem odjezdu ze země původu bylo pronásledování a vydírání ze strany neznámých osob, které ji žádaly o vrácení dluhu ze zfalšované směnky; navrhla tedy, aby soud rozhodnutí žalovaného zrušil a věc mu vrátil k dalšímu řízení.

Krajský soud v Hradci Králové rozsudkem ze dne 9. 1. 2004, čj. 30 Az 58/2003-22, žalobu zamítl a rozhodl, že žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení. Ani jednu z procesních námitek krajský soud neuznal za důvodnou, stejně pak uzavřel i ohledně námitek věcných, neboť prokázaným důvodem odchodu žalobkyně ze země původu byly obavy z nelegálního jednání soukromých osob a špatná ekonomická situace žalobkyně, nikoli tedy důvody ve smyslu § 12 zákona o azylu. Nebylo na místě ani uvažovat o překážce vycestování, a to s ohledem na informace o zemi původu a na okolnosti uváděné samotnou žalobkyní.

Proti tomuto rozsudku žalobkyně (dále též „stěžovatelka“) brojila včas podanou kasační stížností. Namítla, že krajský soud nesprávně posoudil právní otázku, zda stěžovatelka splňuje podmínky pro udělení azylu z důvodu § 12 a 14 zákona o azylu [§ 103 odst. 1 písm. a) s. ř. s.]. Tvrdila, že měla problémy s členy mafiánských struktur (věřiteli), s nimiž spolupracovala i policie; tyto osoby jí, její rodině a přáteli vyhrožovali zabitím. Namítala také vady řízení spočívající v tom, že při zjišťování skutkové podstaty byl porušen zákon v ustanoveních o řízení před správním orgánem (konkrétně ustanovení § 3 odst. 3 a 4, § 32 odst. 1, § 34 odst. 1, § 46 a § 47 odst. 3 správního řádu) takovým způsobem, že to mohlo ovlivnit zákonnost, a pro tuto důvodně vytýkanou vadu soud, který ve věci rozhodoval, napadené rozhodnutí správního orgánu měl zrušit [§ 103 odst. 1 písm. b) s. ř. s.]. Správní orgán se totiž podle stěžovatelky nedostatečně zabýval jejími důvody pro podání žádosti o azyl a jejími tvrzeními; neprovedl všechna nutná šetření, neopatřil úplné důkazy, a proto nezjistil přesně a úplně skutečný stav věci. Rovněž odůvodnění rozhodnutí nebylo dostatečné. Ani krajský soud se dostatečně nezabýval žalobní argumentací stěžovatelky. Stěžovatelka také odkázala na čl. 33 Úmluvy o právním postavení uprchlíků, zakazující vrátit uprchlíka na hranice země, ve kterých by jeho život či osobní svoboda byly ohroženy; tato pro Českou republiku závazná právní úprava tedy brání jejímu vyhoštění, neboť v zemi původu její život neochrání ani policie ani jiné státní orgány. Stěžovatelka požádala o přiznání odkladného účinku a o ustanovení právního zástupce.

Krajský soud v Hradci Králové usnesením ze dne 18. 2. 2004, čj. 30 Az 58/2003-36, stěžovatelce ustanovil zástupcem JUDr. Bohuslava Nováka, advokáta v Jablonci nad Nisou.

Žalovaný ve vyjádření kasační stížnost označil za nedůvodnou a navrhl její zamítnutí.

Z správního spisu vyplynulo, že si stěžovatelka od soukromé osoby vypůjčila peníze (500 USD). Když chtěla tuto částku vrátit, věřitel jí předložil falešnou směnku, z níž plynulo, že si půjčila 5000 USD. Stěžovatelka však vrátila pouze skutečně vypůjčenou částku, zbytek zaplatit odmítla, což bylo důvodem následného vydírání.

Nejvyšší správní soud nejprve vážil nezbytnost rozhodnutí o žádosti za odkladný účinek kasační stížnosti. Dospěl k závěru, že o ní není třeba rozhodovat tam, kde je o kasační stížnosti rozhodováno přednostně (§ 56 odst. 2 s. ř. s.) a kde je žadatelka chráněna před důsledky rozsudku krajského soudu režimem pobytu za účelem strpění podle § 78b odst. 1, 2 zákona o azylu (cizinec má nárok na udělení víza za účelem strpění pobytu mj. tehdy, pokud žádost doloží dokladem o podání kasační stížnosti proti rozhodnutí soudu o žalobě proti rozhodnutí ministerstva ve věci azylu a návrhu na přiznání odkladného účinku; takové vízum opravňuje cizince k pobytu na území po dobu platnosti víza, která je 365 dnů; na žádost cizince odbor cizinecké a pohraniční policie platnost víza prodlouží, a to i opakovaně). Ze zákona platnost uvedeného víza zaniká právní mocí rozhodnutí o kasační stížnosti. Pozitivní rozhodnutí o žádosti o odkladný účinek by tedy nemělo z hlediska ochrany stěžovatelky žádný význam, negativní by před rozhodnutím o kasační stížnosti bránilo řádnému soudnímu řízení. Současně s rozhodováním o kasační stížnosti pak je rozhodnutí o odkladném účinku nadbytečné, neboť obecně může přiznání odkladného účinku kasační stížnosti přinést ochranu jen do doby rozhodnutí o stížnosti samotné.

Nejvyšší správní soud přezkoumal napadené rozhodnutí krajského soudu v mezích důvodů vymezených stížnostními body (§ 109 odst. 3 s. ř. s.) a dospěl k závěru, že kasační stížnost není nedůvodná.

Stěžovatelka namítla nezákonnost rozsudku krajského soudu pro nesprávné posouzení právní otázky, tj. existence důvodu ve smyslu § 12 písm. b) zákona o azylu, a existence překážky vycestování podle § 91 zákona o azylu [§ 103 odst. 1 písm. a) s. ř. s.]. Tomuto tvrzení přisvědčit nelze.

Podle dovolaného ustanovení § 12 zákona o azylu bude azyl udělen, zjistí-li se, že cizinec má odůvodněný strach z pronásledování z důvodu rasy, náboženství, národnosti, příslušnosti k určité sociální skupině nebo pro zastávání určitých politických názorů ve státě, jehož občanství má.

Především tu nejde o „pronásledování“ ve smyslu zákona o azylu, tedy neoprávněný postih ze strany státní autority nebo těch osob, které takovou autoritu zosobňují. Tvrzené obavy z pomsty ze strany soukromých osob, třeba i odůvodněné, by se mohly stát důvodem pro udělení azylu pouze tehdy, pokud by státní orgány země původu takové ohrožení podporovaly, organizovaly, záměrně trpěly apod. Avšak stěžovatelka ve správním řízení uvedla, že se před

pronásledováním (v podobě telefonických výhružek) ze strany věřitelů vůbec nedovolávala ochrany; prý nebylo u koho. Stěžovatelka tedy především ani nepožádala o pomoc ukrajinské orgány veřejné moci (policii, ombudsmana); a pouhého jejího tvrzení nelze ještě usuzovat na to, že by jí nebyly schopny účinnou pomoc poskytnout.

Zajisté není vyloučeno, že věřitelé mohou působit i v rámci organizovaného zločinu a že při vymáhání zaplacení dluhu mohou užít i nelegální metody. Takové jednání však je trestné podle práva země původu. Samotná snížená efektivita státem poskytované ochrany v konkrétních podmínkách jednotlivých zemí ale nečiní z takového ohrožení „pronásledování“ pro některý z azylově relevantních důvodů.

Nadto: pokud stěžovatelka v kasační stížnosti tvrdí, že s mafií, která ji pronásledovala, spolupracovala i policie, pak jde o tvrzení, které stěžovatelka ve správním řízení ani v řízení před krajským soudem neuváděla a ostatně jej ani blíže nedokládá. V každém případě z pohledu přezkumu kasačním soudem jde o tvrzení nové, které stěžovatelka uplatnila až poté, co bylo vydáno napadené rozhodnutí. K takové skutečnosti Nejvyšší správní soud ze zákona nepřihlíží (§ 109 odst. 4 s. ř. s.).

Stěžovatelka tedy ve správním řízení neuvedla žádnou skutečnost svědčící o tom, že byla nebo mohla být vystavena pronásledování z důvodů uvedených v § 12 zákona o azylu. Krajský soud proto nepochybil, jestliže přisvědčil žalovanému, který jí azyl neudělil.

Právní otázkou, jež měla být dle stěžovatelky v řízení před krajským soudem také posouzena nesprávně, je otázka splnění podmínek pro konstatování překážky vycestování. Podle § 91 odst. 1 zákona o azylu povinnost ukončit pobyt neplatí, pokud by byl cizinec nucen vycestovat do státu, kde je ohrožen jeho život nebo svoboda z důvodu jeho rasy, náboženství, národnosti, příslušnosti k určité sociální skupině nebo pro politické přesvědčení, nebo do státu, kde mu hrozí nebezpečí mučení, nelidského či ponižujícího zacházení nebo trestu anebo kde je jeho život ohrožen v důsledku válečného konfliktu, nebo do státu, který žádá o jeho vydání pro trestný čin, za který zákon tohoto státu stanoví trest smrti, anebo jestliže by to bylo v rozporu s mezinárodními závazky České republiky, nebo jestliže v zemi původu nebo v třetí zemi, ochotných přijmout nezletilou osobu bez doprovodu, není po jejím příchodu k dispozici přiměřené přijetí a péče podle potřeb jejího věku a stupně samostatnosti. Krajský soud se otázkou existence překážky vycestování samostatně zabýval; svoji úvahu založil na tom, že stěžovatelka se obává toliko jednání soukromých osob a ekonomických obtíží. Z toho usoudil, že takové obavy nejsou důvodem k tomu, aby pobyt stěžovatelky v České republice nemohl být ve smyslu § 91 zákona o azylu ukončen. Těmto vývodům Nejvyšší správní soud přisvědčil, neboť jsou po právu.

V této souvislosti se stěžovatelka dovolávala čl. 33 Úmluvy o právním postavení uprchlíků (sdělení Ministerstva zahraničních věcí č. 208/1993 Sb.), se kterým je ustanovení § 91 zákona o azylu plně v souladu. Pokud tedy krajský soud situaci stěžovatelky poměřoval s kritérii, která toto zákonné ustanovení pro překážku

vycestování stanoví, pak plně dostál i nárokům, které jsou na Českou republiku kladeny čl. 33 Úmluvy.

Stěžovatelka rovněž namítala vady řízení spočívající v tom, že při zjišťování skutkové podstaty byl porušen zákon v ustanoveních o řízení před správním orgánem takovým způsobem, že to mohlo ovlivnit zákonnost, a pro tuto důvodně vytýkanou vadu soud, který ve věci rozhodoval, napadené rozhodnutí správního orgánu měl zrušit [§ 103 odst. 1 písm. b) s. ř. s.]. Stížnosti tu přisvědčit nelze.

Součástí správního spisu je vedle žádosti o azyl i protokol o pohovoru se stěžovatelkou ze dne 16. 4. 2003; v něm stěžovatelka uvedla, že z Ukrajiny odešla, protože jí telefonicky vyhrožovali věřitelé. Nezpůsobilost těchto důvodů založit právo na udělení azylu je popsána shora. Ve správním řízení stěžovatelka již jiný důvod svého odchodu netvrdila. Jestliže tedy žalovaný vzal za základ svého rozhodnutí právě tyto skutečnosti, neprováděl další zjištění a žádost o azyl neudělil, pak nepochybil; krajský soud neměl proč správní rozhodnutí rušit. Správní orgán není povinen domýšlet azylově relevantní důvody, které žadatel o azyl vůbec neuplatnil, a poté o nich provádět rozsáhlé dokazování. V řízení o azyl je správní orgán povinen zjistit skutečný stav věci v rozsahu důvodů, které žadatel o azyl v průběhu řízení uvedl.

Vedle nedostatečně provedeného dokazování namítla stěžovatelka i nedostatečné odůvodnění rozhodnutí žalovaného. Námitku nedostatku odůvodnění stěžovatelka v žalobě neuplatnila. Z pohledu přezkumu kasačním soudem jde nový právní důvod, který stěžovatelka neuplatnila v řízení před soudem, jehož rozhodnutí má být přezkoumáno, ač tak učinit mohla. Takový důvod kasační stížnosti je nepřipustný (§ 104 odst. 4 s. ř. s.).

Na tomto místě se sluší uvést, že ustanovení § 104 odst. 4 s. ř. s. má zabránit tomu, aby se kasační stížnosti uplatňovaly jiné právní důvody, než které jsou uvedeny v § 103 s. ř. s., nebo ty, které stěžovatel neuplatnil v řízení před soudem, jehož rozhodnutí má být přezkoumáváno, ač tak učinit mohl. Bylo by tedy nepřipustné namítat v kasační stížnosti vady řízení před správním orgánem, byla-li u krajského soudu byla tvrzena hmotněprávní nezákonnost. V rozsuzované věci je pak tímto nepřipustným jiným právním důvodem tvrzené nedostatečné odůvodnění rozhodnutí správního orgánu.

Naproti tomu § 109 odst. 4 s. ř. s. brání tomu, aby se kasační stížností neuplatňovala skutková nova, ať již nastala před nebo po rozhodnutí krajského soudu. K takovým námitkám by Nejvyšší správní soud nepřihlížel, tj. zacházel by s nimi v řízení o kasační stížnosti tak, jako by tu vůbec nebyly. Takovou skutkovou novotou je zde tvrzení stěžovatelky, že policie spolupracovala s mafií, která ji pronásledovala.

Z vyložených důvodů Nejvyšší správní soud hodnotil všechny přípustné stížní námitky jako nedůvodné. Jelikož v řízení nevyšly najevo ani žádné jiné vady, k

nimž musí kasační soud přihlížet z úřední povinnosti (§ 109 odst. 3 s. ř. s.), kasační stížnost jako nedůvodnou zamítl (§ 110 odst. 1 věta druhá s. ř. s.).

O náhradě nákladů řízení rozhodl soud v souladu s ustanovením § 60 odst. 1 s. ř. s. Stěžovatelka nemá právo na náhradu nákladů řízení, neboť ve věci neměla úspěch; žalovanému správnímu orgánu, kterému by jinak jakožto úspěšnému účastníku řízení právo na náhradu nákladu řízení příslušelo, náklady řízení nevznikly. Při rozhodování o odměně zástupce stěžovatele se soud řídil ustanoveními § 7, § 9 odst. 3 písm. f), § 11 odst. 1 písm. b) a § 13 odst. 3 vyhlášky č. 177/1996 Sb. (advokátního tarifu) a přiznal zástupci stěžovatele 1000 Kč odměny za jeden úkon právní služby a 75 Kč jako paušální náhradu hotových výdajů.

Poučení: Proti tomuto rozhodnutí nejsou opravné prostředky přípustné.

V Brně 10. února 2005

JUDr. Michal Mazanec
předseda senátu